

N:o 146.

Ank. till Riksdagens kansli den 21 maj 1907, kl. 6,30 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning af spårssystem och frilastplatser vid Albano järnvägsstation. (R. A.)

I en den 12 nästlidne april till Riksdagen aflåten proposition, n:o 159, har Kungl. Maj:t, under återopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen

dels att för utvidgning af spårssystem och frilastplatser vid Albano järnvägsstation i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af järnvägsstyrelsen upprättadt förslag på extra stat för år 1908 anvisa ett belopp af 52,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna beloppet;

dels ock medgifva, att efter behörigen verkställd och godkänd uppskattning må till Djurgårdskassan och enskilde innehafvare af de under Djurgårdsförvaltningen ställda områden, som enligt hvad i statsrådsprotokollet angifves, äro afsedda att till järnvägsstyrelsen för ifrågasvarande ändamål upplåtas, af statsmedel utbetalas såväl ersättning för däraf uppkommande intrång och förluster, till enskilde innehafvare dock endast för den tid deras nu gällande arrendekontrakt äga bestånd, som äfven lösen för å områdena till äfventyrs befintliga byggnader och skjul.

Föredragande departementschefen har i detta ärende till statsrådsprotokollet anfört följande.

»Vid föredragning den 12 januari 1907 af järnvägsstyrelsens underdåniga skrifvelse af den 29 november 1906 angående behof af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar undantogs bland annat frågan om anslag till utvidgning af spårsystem och frilastplatser vid Albano station å statsbanan mellan Karlberg och Lilla Värtan. Sedan ytterligare utredning rörande nämnda fråga numera erhållits, tillåter jag mig härmed underställa denna sak Kungl. Maj:ts pröfning.

Uti sin förberörda skrifvelse föreslår järnvägsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte för ifrågavarande ändamål af Riksdagen äska ett belopp af 52,000 kronor, hvarjämte styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t redan för år 1907 måtte ställa beloppet till styrelsens förfogande.

Till stöd för denna framställning anför styrelsen följande.

Ifrågavarande utvidgning vore afsedd att utföras å kronan tillhörig, under Djurgårdsförvaltningen ställd mark vid Söderbrunn. Trafiken med vagnlastgods vid denna station hade ökat från 6,132 af- och tillkopplade vagnar år 1900 till 8,922 år 1905, och för att trafiken å stationen, som syntes komma att alltmera ökas, i den mån byggnadsverksamheten utsträcktes till de ännu fria områdena i stationens närhet, skulle kunna tillfredsställande ombesörjas, vore en utvidgning af stationen af behofvet påkallad.

Uti infordradt underdånigt utlåtande har riksmarskalksämberet anført, bland annat, att, enligt hvad riksmarskalksämberet inhämtat och såsom af en inom järnvägsstyrelsen upprättad, ämbetet tillhandakommen, det underdåniga utlåtandet bifogad karts-kiss framginge, järnvägsstyrelsen åsyftat, att följande områden af Djurgården skulle tagas i anspråk för den nu ifrågasatta spårutvidgningen, nämligen:

1) den mark norr och öster om Albano stations nuvarande område, som å karts-kissen betecknats med röd färg och uppgifvits innehålla en areal af omkring 2,3919 hektar;

2) ett område söder om Albano station, afsedt för framtida frilastspår, å karts-kissen jämväl betecknad med röd färg och innehållande en areal af omkring 0,8812 hektar; samt

3) två mindre markområden öster om Rimbobanan och drottning Kristinas väg, å karts-kissen likaledes betecknade med röd färg och innehållande en areal af, det ena omkring 0,0023 hektar och det andra omkring 0,1 hektar.

Jag tillåter mig emellertid anmärka, att, enligt hvad framgår af järnvägsstyrelsens sedermera afgifna utlåtande, ett ytterligare område

med en areal af omkring 0,7231 hektar och beläget närmast söder om det under 2) anmärkta området, är afsedt att tagas i anspråk för utvidgningen.

Riksmarskalksämberet meddelar, att den under 1) och 2) anmärkta mark utgöres af en del af ägora till lägenheten Söderbrunn, hvilken lägenhet för Djurgårdskassans räkning utarrenderats från den 14 mars 1898 mot ett årligt arrende af 1,500 kronor och under villkor bland andra, att gällande arrendekontrakt icke kan från någondera sidan uppsägas senare än 6 månader före laga fardag, samt att de under 3) angifna områdena tillhöra de delar af Norra Djurgården, som upplåtits till öfningsterräng för Stockholms garnison, men att gällande arrendekontrakt ej utgöra hinder för områdenas upplåtande för annat statsändamål.

Riksmarskalksämberet anför vidare, att, med hänsyn till de inkomster Djurgårdskassan för närvarande åtnjuter genom de årliga arrendefgifterna för ifrågavarande områden, samma områden icke utan särskild ersättning syntes kunna till statens järnvägar afträdas. En sådan ersättning syntes böra utgå antingen med en årlig afgäld, motsvarande hvad nu erlægges för den mark, som kunde komma att öfverlämnas, eller ock med erläggande på en gång af ett belopp motsvarande sagda årsafgäld kapitaliserad efter fyra procent ränta från och med en blifvande afträdesdag.

Dessutom borde, enligt riksmarskalksämberets åsikt, statens järnvägar till sig lösa å ifrågavarande områden möjligen befintlig, Djurgården eller enskild person tillhörig byggnad.

Vidare säger sig riksmarskalksämberet hafva inhämtat, att statens järnvägar, hvilket ock torde framgå af ofvanberörda karts-kiss, icke för den närmaste framtiden behöfde i hela sin utsträckning taga i besittning de områden af Djurgården, som enligt karts-kissen ifrågasatts att användas för spårutvidgning m. m. Så t. ex. skulle å det norr om Albano station belägna området endast ett fåtal frilastspår till en början komma att utläggas, och hela det söder om samma station belägna området vore, såsom ofvan nämnts, afsedt för framtida frilastspår. I betraktande häraf och då Djurgårdskassan för närvarande af samma områden njuter en ej oväsentlig inkomst, har riksmarskalksämberet hemställt, att endast en del af de områden, hvarom nu är fråga, måtte med anledning af förevarande framställning till statens järnvägar öfverlämnas; och har riksmarskalksämberet i sådant hänseende föreslagit, dels att frågan om afstående till statens järnvägar af förberörda, söder om Albano station belägna område måtte göras beroende af särskild

förnyad framställning, då samma område framdeles kunde komma att omedelbart behöfva tagas i anspråk, *dels ock* att af ofvanberörda, norr om Albano station belägna område endast så stor del till statens järnvägar skulle afträdas, att gränsen mellan detta område och lägenheten Söderbrunn komme att dragas i den riktning, som å kartan förslagsvis med blyerts angifvits.

I sammanhang härmed har riksmarskalksämberet framhållit önskvärdheten däraf, att såsom ersättning i viss mån för de områden af Djurgårdens mark, hvilka kunna komma att till statens järnvägar öfverlämnas, måtte af nuvarande stationsområdet vid Albano till Djurgårdsförvaltningen återställas så stor del af den närmast öster om Djurgårdslägenheten Albano belägna stationsparken, som förslagsvis blifvit å kartan med blyerts utmärkt. En dylik gränsreglering skulle för Djurgårdsförvaltningen underlätta lägenhetens disponerande på för Djurgården förmånligare villkor, än nu kunde betingas.

Beträffande öfverlämnandet till statens järnvägar af de två mindre områden öster om Rimbobanan, som å kartan betecknats med röd färg, och hvilka, såsom ofvan nämnts, ingå i den till öfningsterräng för i Stockholm förlagda trupper upplåtna Djurgårdsmark, har riksmarskalksämberet för sin del icke haft något att erinra.

Under åberopande af hvad sålunda anförts har riksmarskalksämberet i underdånighet hemställt, att till statens järnvägar måtte för ifrågasvarande ändamål för närvarande öfverlämnas *dels* norr om Albano station ett område, begränsadt i söder af nuvarande stationsområdet, i väster af Roslagsvägen, i norr af en gränslinje, som å ofvanberörda karta förslagsvis med blyerts angifvits, samt i öster af Rimbobanans område, *dels ock* öster om sistnämnda bana de båda mindre, å sagda karta med röd färg betecknade områdena, allt under villkor:

att förstnämnda område finge af statens järnvägar tillträdas den 14 mars 1908 eller dessförinnan å tid, som med nuvarande arrendatorn af lägenheten Söderbrunn, trädgårdsmästaren H. Andersson kunde öfverenskommas;

att de båda öster om Rimbobanan belägna områdena finge af statens järnvägar omedelbart tillträdas å tid, som statens järnvägar skulle äga bestämma;

att till Djurgårdskassan af statens järnvägar erlades, såsom ersättning för minskad afkomst af lägenheten Söderbrunn, från och med den dag, då någon del af samma lägenhet af statens järnvägar toges i anspråk, antingen en årlig afgäld af 800 kronor eller ock, på en gång,

ett belopp af 20,000 kronor, motsvarande sagda årliga afgäld kapitaliserad efter 4 procent ränta;

att statens järnvägar såsom lösen för byggnader å det norr om Albano station belägna området erlade *dels* till Djurgårdskassan för en Djurgården tillhörig tobakslada ett belopp af 4,500 kronor och *dels* till arrendatorn af Söderbrunn, Andersson det belopp, hvartill värdet af honom tillhöriga skjul m. m. kunde efter värdering befinnas uppgå;

att gränsen mot Roslagsvägen för det norr om Albano station belägna området indroges så långt, att nämnda väg, för möjliggörande därstädes af blifvande spårvägsanläggning, kunde erhålla en ökad bredd af minst fyra meter;

att den å sistnämnda område nu befintliga matjorden, i den mån området af statens järnvägar toges i anspråk, tillvaratoges och på statens järnvägars bekostnad till Djurgårdsförvaltningens disposition och efter förvaltningens anvisning upplades å Djurgårdens mark utanför stationsområdet; samt

att statens järnvägar, sedan bestämdt blifvit, hvilka områden af Djurgårdens mark komme att för ifrågavarande ändamål till statens järnvägar öfverlämnas, till riksmarskalksämberet öfverlämnade karta i två exemplar jämte beskrifning öfver samma områden.

Slutligen har riksmarskalksämberet framhållit, hurusom från Djurgårdssynpunkt särdeles önskvärdt vore, att statens järnvägar i samband med en markupplåtelse af nu ifrågavarande art tillförbundes att framdeles — därest Djurgårdens kostnader för underhåll af drottning Kristinas väg, från Vallhallavägen till Ugglevägen, och sistnämnda väg från drottning Kristinas väg till Roslagsvägen på grund af ökad trafik till och från den utvidgade godsstationen vid Albano skulle blifva större än hvad nu vore förhållandet — bidra till nämnda vägsträckors underhåll med belopp, motsvarande ungefärliga skillnaden mellan hvad Djurgården finge därför nu utgifva och de ökade omkostnaderna för samma underhåll.

Med anledning af hvad riksmarskalksämberet sålunda anfört har järnvägsstyrelsen, enligt nådig befallning, ånyo yttrat sig i ärendet och därvid beträffande riksmarskalksämberets anmärkning, att en del af det norr om nuvarande stationen belägna området borde undantagas från upplåtelsen, erinrat, att, ehuruval denna del af det till upplåtelse åt statens järnvägar ifrågasatta området icke omedelbart behöfde tagas i anspråk för utläggning af spår och lastplatser, nämnda del af området, i allt fall i den mån det tillsvidare icke blefve användt för berörda

ändamål, erfordrades för beredande af tillgång till upplagsplatser, som vid en sådan station i möjligaste utsträckning borde tillhandahållas den trafikerande allmänheten.

Hvad därefter beträffar de till upplåtelse ifrågasatta områdena söder om stationen, så vore det väl, säger järnvägsstyrelsen, sant, att något omedelbart behof för statens järnvägar att komma i besittning af området om cirka 0,8812 hektar, icke förefunnes. Det framtida behofvet däraf vore dock så påtagligt, att styrelsen ansett sig icke kunna underlåta att redan nu göra framställning om dess upplåtande till statens järnvägar, så mycket hellre som den möjligheten måste förutsättas att, i händelse området icke redan nu ställdes till statens järnvägars förfogande, detsamma i en nära framtid kunde komma att disponeras för andra, för statens järnvägar främmande ändamål, hvarigenom måhända framdeles för styrelsen uppstode svårigheter att komma i besittning af detsamma. Jämväl upplåtelsen af det söder om berörda område belägna området om cirka 0,7231 hektar hade styrelsen ansett vara för statens järnvägar af stor betydelse. Sist nämnda område skulle nämligen reserveras till plats för boställshus för järnvägsbetjäningen vid stationen.

Riksmarskalksämbe- tets hemställan, att viss del af nuvarande stationsparken vid Albano måtte till Djurgårdsförvaltningen återställas, har järnvägsstyrelsen motsatt sig på den grund, att nu afsedda del af stationsparken är den af statens järnvägars nuvarande område, som bäst lämpar sig för uppförande af ett boställshus för statens järnvägars räkning.

Med afseende å vissa af de utaf riksmarskalksämbe- tet för mark- upplåtelsen föreslagna villkor har styrelsen erinrat. Vid markförvärf för statens järnvägars räkning hade styrelsen i allmänhet, där så låtit sig göra, genom bestämmande af ersättning att på en gång utgifvas till jordägaren eller annan, som hade marken i sin besittning, sökt undgå de olägenheter, som vidlåde förfarandet att utgifva ersättningen i form af årlig afgäld; och syntes det styrelsen önskvärdt, att jämväl vid det nu ifrågasatta jordförvärfvet den ersättning för förluster i följd af de ifrågasatta anläggningarna, som kunde anses böra till Djurgårdskassan utgå, å enahanda sätt gäldades. Frågan om beloppet såväl af hvad i sådant hänseende borde Djurgårdskassan tillerkännas som af den ersättning för intrång och olägenheter af förevarande stationsanordningar, som kunde anses böra tillkomma arrendatorn af lägenheten Söderbrunn, syntes vara af beskaffenhet att vara underkastad Kungl. Maj:ts pröfning. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om det förhållande att, enligt hvad framginge af nådiga brefvet till styrelsen för

statens järnvägstrafik den 30 maj 1879 angående fastställelse af planer för anläggning af järnväg mellan Karlberg och Lilla Värtan och af hamn vid Lilla Värtan, riksmarskalksämberet vid järnvägens anläggning fått sig ålagdt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande de ersättningar för intrång och förluster i följd af de då förevarande anläggningarna, som ansåges böra af statsmedel utgå till Djurgårdskassan samt innehafvare af boställen eller enskilda lägenheter inom Djurgården. Uti detta belopp, 52,000 kronor, hvarom styrelsen för den nu ifrågasatta utvidgningen af spårssystem och frilastplatser gjort underdånig framställning, inginge ett belopp af 10,000 kronor såsom beräknad kostnad för jordlösen. Då emellertid, enligt hvad riksmarskalksämberets utlåtande gäfvde vid handen, de ersättningar, som enligt ämberets mening i förevarande afseende borde utgå, vida öfverstege det af styrelsen beräknade beloppet, syntes styrelsen blifva nödsakad att, sedan den ersättning, som i detta hänseende ansåges böra af statsmedel utgå, blifvit till beloppet bestämd, hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om anvisande af nödiga ytterligare medel för bestridande af de oberäknade, oväntadt höga ersättningsbeloppen.

Riksmarskalksämberets uttalade önskan, att matjorden å visst område måtte ställas till Djurgårdsförvaltningens disposition, ansåge sig styrelsen kunna tillmötesgå, allenast i den mån jorden icke erfordrades för anläggning af prydnadsplanteringar omkring stationsområdet, hvar emot styrelsen ansåge ämberets hemställen att statens järnvägar måtte åläggas bidraga till kostnaden för underhåll af delar af drottning Kristinas väg och Ugglevägen sakna fullt fog, enär trafiken till stationen sannolikt hädanefter som hittills komme att äga rum å Roslagsgatan och Roslagsvägen, och de af riksmarskalksämberet angifna vägdelar sålunda icke i afsevärd grad komme att anlitas för ändamål, som samhörde med järnvägsdriften.

Mot de af riksmarskalksämberet i öfrigt uppställda villkor har styrelsen icke haft något att erinra.

Beträffande den ifrågasatta upplåtelsen af de två mindre markområden, hvilka tillhöra öfningsfältet för Stockholms garnison, har vederbörande militära myndighet på därom gjord förfrågan förklarad sig icke hafva något att erinra.

Behovvet af ökad utrymme vid Stockholms godsbangårdar har på grund af den alltjämt stegrade trafiken under de senaste åren gjort sig alltmer kännbart, och torde därför hvarje åtgärd, som i någon mån kan

Departements-
chefens
yttrande.

minska trängseln vid de starkast trafikerade bangårdarna, vara att anse såsom nyttig och nödvändig.

Genom den af järnvägsstyrelsen nu föreslagna utvidgningen af Albano station — hvilken åtgärd redan på grund af den starka ökningen af trafiken därstädes synes väl motiverad — skulle denna station i vida högre grad än hvad nu är fallet kunna ombesörja godstrafiken för vissa delar af öfre Norrmalm, hvarigenom någon lättnad skulle kunna beredas Norrtulls station och Östra stationen. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka åtgärdens vidtagande för att en utvidgning af Albano station må komma till stånd.

Beträffande omfånget af den* för utvidgningen erforderliga mark samt villkoren för upplåtelsen däraf synes mig järnvägsstyrelsens uppfattning i frågan böra i hufvudsak följas.

I afseende å den af järnvägsstyrelsen till 52,000 kronor beräknade kostnaden för företaget anser jag mig böra erinra, att i densamma upptagits endast ett belopp af 10,000 kronor till gäldande af ersättningar för intrång och förlorade inkomster till såväl Djurgårdskassan som innehafvaren af lägenheten Söderbrunn. Då emellertid särskild uppskattning torde erfordras för bestämmande af dessa ersättningsbelopp, synes lämpligast att, på sätt vid anläggningen af Albano station ägde rum, riksmarskalksämberet framdeles erhåller nådig befallning att, sedan en dylik uppskattning i behörig ordning ägt rum, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande ifrågavarande ersättningsbelopp, hvilka, i den mån de af Kungl. Maj:t fastställas, torde kunna af tillgängliga medel förskottsvis utbetalas, för att därefter hos en kommande Riksdag anmälas till ersättande. Hvad sålunda utöfver begärda 52,000 kronor kan komma att erfordras synes högst kunna skattas till omkring 15,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

På de skäl, som i statsrådsprotokollet blifvit anförda, anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Härvid har utskottet emellertid velat framhålla att, för den händelse något af ifrågavarande, till Djurgården hörande områden skulle komma att för all framtid med äganderätt förvärfvas af statens järnvägar, det härför lämnade ersättningsbeloppet bör, i öfverensstämmelse med den grundsats, som i föregående liknande fall tillämpats, ingå till den under statskontorets förvaltning ställda Djurgårdsfonden, hvilkens årliga ränte-

afkastning tillhandahålles Djurgårdskassan att för kassans ändamål användas. Under uttalande häraf får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
